

6. Průmyslová odvětví z hlediska hospodaření podniků

Nové účetnictví v České republice, koncipované pro tržní ekonomiku a platné od 1.1.1993, je založeno na tradicích naší země a současně akceptuje uznávané obecné zásady (tzv. obecné účetní prostředí), direktivy Evropské unie, mezinárodní účetní standardy a přejímá některé prvky účetnictví ze zemí kontinentální Evropy (zejména Francie a SRN). Základní funkcí účetnictví je poskytovat všem uživatelům spolehlivé informace o tom, jak je daná obchodní společnost (firma) ekonomicky zdatná. Od účetnictví se požaduje, aby poskytovalo reálné informace o majetkové a finanční situaci firmy (k určitému datu), o hospodářském výsledku (za určité časové období), o tom jak je management firmy úspěšný ve finančním řízení, zda zajišťuje dlouhodobou stabilitu firmy, zda dosahuje přiměřené výnosnosti vložených prostředků a zda je schopen průběžně hradit dluhy firmy.

Finanční ukazatele o hospodaření firem získává Český statistický úřad pomocí vyplněných statistických výkazů P 4-01 a P 5-01. Přestože data uvedená ve výkazech podléhají podle zákona o ochraně individuálních údajů utajení, je většina z nich veřejnosti k dispozici, neboť jsou součástí účetních závěrek jednotlivých ekonomických subjektů. Podle Obchodního zákoníku z roku 1991 i jeho novely z roku 2000 jsou tyto údaje přístupné veřejnosti a jsou dostupné na krajských soudech.

Účetní závěrky skládající se z rozvahy a výkazu zisků a ztrát umožňují podrobně analyzovat hospodaření nejen jednotlivých firem, ale také celých odvětví v územním průřezu. Je zajímavé, že analýza finančních ukazatelů uvedených v tomto základním účetním dokumentu dosud nebyla prakticky využita na regionální úrovni, o městech ani nemluvě. Přitom v posledním období byla schvalována řada programových a strategických dokumentů pro nové kraje nebo i menší územní celky. Lze se domnívat, že program rozvoje území by se měl opírat mj. i o finanční analýzu hospodaření ekonomických subjektů, která by např. v oblasti průmyslu měla být součástí objektivní SWOT analýzy, a to v rámci kapitoly hospodářství. Finanční analýza je ovšem podmíněna vybudováním databáze vybraných finančních ukazatelů.

Za základní finanční analýzu, dotýkající se problematiky průmyslu a jeho hospodářských výsledků, lze nyní v ČR považovat analýzu dat zjištěných Českým statistickým úřadem (ČSÚ), který ji každoročně zveřejňuje v publikaci „Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech...“. Obsahuje v tabulkové formě výsledky zpracování ročního statistického šetření v ekonomických subjektech s převažující průmyslovou činností, ale pouze za území celé ČR. Poslední vydaná publikace v roce 2003 zahrnovala výsledky za období let 1998 až 2001.

Počínaje rokem 1997 bylo v ČR roční strukturální šetření připravováno ve spolupráci s francouzským statistickým úřadem INSÉE jako tranzitivní projekt produkčních statistik, tedy společné šetření pro všechna odvětví (nejen průmyslová), zahrnující tržní činnosti. Společný projekt znamená, že existuje jednotné výběrové schéma, společný dotazník a jednotný systém dopočtů. Projekt funguje až do současnosti a je koncipován především jako hlavní zdroj dat pro sestavení národních účtů, což implikuje i metodu výběru respondentů, a to především odvětvové hledisko.

Roční strukturální šetření je jediné šetření, které poskytuje výsledky za průmysl jako celek, bez ohledu na velikost nebo právní formu subjektu. Vzhledem k tomu, že je i vstupní informací pro systém národního účetnictví, má zcela ojedinělé postavení i pro meziroční odhady vývoje průmyslu jako celku.

Základní zpravodajskou jednotkou průmyslové statistiky je podnikatelský subjekt, tj. právnická nebo fyzická osoba, která má postavení podnikatele. Subjekty jsou rozděleny, bez ohledu na svou hlavní činnost, do dvou skupin:

- fyzické osoby podnikající na základě Živnostenského zákona (a obdobných předpisů),
- právnické osoby, podnikající na základě Obchodního zákona, tedy obchodní společnosti (mezi ně patří i fyzické osoby zapsané v Obchodním rejstříku).

Protože pro tyto dvě skupiny platí předpisy, upravující jejich účetní systém různým způsobem, byly tomu přizpůsobeny i dotazníky.

Výběr firem je strukturován podle odvětví (dvoumístné kódy klasifikace OKEČ) a velikostních skupin subjektů. Skupina subjektů s počtem zaměstnanců 100 a více je šetřena 100%, ve skupině subjektů 20 - 99 zaměstnanců je výběr zhruba 55% a ve skupině podniků s méně než 20 zaměstnanci je procento výběru necelých 2,6%.

Limitujícím faktorem pro jiná požadovaná třídění dat (např. lokální hledisko) jsou omezení, daná chybějícími zdroji pro doplnění a aktualizaci údajů v Registru ekonomických subjektů, zejména pokud se týká správného zařazení vykonávané činnosti do odvětví (OKEČ), místa výkonu činnosti a dokonce informace o tom, zda je zpravodajská jednotka vůbec aktivní. Po roce 1997 jsou data pozitivně ovlivňována zlepšováním kvality Registru ekonomických subjektů, jako opory výběru. Rovněž postupné zlepšování informací o převažující činnosti podniků a následné přesuny mezi odvětvími, ovlivňuje výsledky a zejména meziroční porovnatelnost.

Fyzické osoby (nezapsané v Obchodním rejstříku) bez ohledu na počet zaměstnanců, jsou obesílány výkazem P 4-01, který obsahuje následující údaje:

- identifikační část,
- charakteristiku firmy – počet měsíců po které podnikala (slouží pro dopočty),
- slovní popis činnosti (slouží pro úpravu zařazení do odvětví),
- informaci, zda je respondent plátcem DPH,
- dotaz na počet místně oddělených provozoven (slouží pro registr),
- dotaz na vedení účetnictví (jaký systém používají a zda vedou účetnictví nebo používají možnost uplatnění nákladů procentní sazbou z výnosů),
- oddíl o počtu zaměstnanců a mzdách,
- oddíl o příjmech a výdajích,
- oddíl majetku a závazcích,
- dotaz na pořízení investic,
- oddíl o investicích.

Právnické osoby a fyzické osoby, zapsané v obchodním rejstříku (účtující ze zákona v soustavě podvojného účetnictví), jsou obesílány výkazem P 5-01 ve třech mutacích, v závislosti na počtu zaměstnanců, a to:

- mutací výkazu (a) pro podniky s 0 – 19 zaměstnanci (bez akciových společností),
- mutací výkazu (b) pro podniky s 20 – 99 zaměstnanci (včetně akciových společností s počtem zaměstnanců 0 – 19),
- mutací výkazu (c) pro podniky se 100 a více zaměstnanci

Největší rozsah má dotazník pro skupinu podniků se 100 a více zaměstnanci, který obsahuje následující oblasti otázek:

- identifikační část (navíc proti fyzickým osobám i dotazy na změnu organizační struktury),
- oddíl o počtu zaměstnanců a mzdách,
- tvorba hospodářského výsledku,
- struktura výnosů,
- struktura nákladů,
- souhrnný oddíl o stavech aktiv ve třech skupinách – netto stav ke konci minulého roku, netto a brutto stav ke konci běžného roku,
- nehmotný investiční majetek (NHIM)- ukazatele stavu a jeho změn celkem a v tom dle druhu NHIM,
- pořízení nehmotných investic - podle druhu pořízení a úbytku,
- hmotný investiční majetek (HIM) - ukazatele stavu a jeho změn celkem a v tom dle druhu HIM,
- pořízení hmotných investic - ukazatele podle druhu pořízení a úbytku,
- oceněná hmotná nevyrobená aktiva – ukazatele stavu a jeho změn podle druhu,
- finanční investice – ukazatele stavu a jeho změn podle druhu změny,
- zásoby – ukazatele stavu a jeho změn podle druhů zásob,
- finanční majetek – ukazatele druhu majetku podle stavu a druhu změn stavů,
- pohledávky – ukazatele druhů pohledávek podle stavu a změny stavu,
- stavy pasiv na začátku a na konci období podle druhů,
- ocenění cenných papírů v aktivech – ukazatele v cenách pořizovacích a tržních,
- doplňkové ukazatele – daně, příspěvky, externí transakce ovlivňující jmění podniku.

Celkový počet údajů k vyplnění v nejširší verzi dotazníku je kolem 1200 (i když samozřejmě nejsou vždy všechna uvedena). Navíc je povinnou přílohou dotazníku pro právnické osoby samostatný oddíl, rozepisující tržby za vlastní výrobky a zvláště tržby za zboží, stavy zásob nedokončené výroby a polotovarů a data o vývozu podle podrobné klasifikace výrobků SKP (Standardní klasifikace produkce) a rovněž i další oddíl, kde je obdobným způsobem podrobně rozepisována spotřeba. Oba tyto oddíly slouží pro konstrukci input-output tabulek v systému národních účtů.

Rozsah dotazníků dosud přináší řadu problémů, někdy jde o nízkou vypovídací schopnost údajů, ale především jde o četné chyby v dotaznících a problémy při zpracování. Proto bylo do programu priorit české statistiky pro nejbližší období zařazena i inovace strukturálního šetření. V současné době probíhají práce na přípravě nové generace tohoto šetření s cílem uspokojit plně i požadavky Nařízení (EC) 58/97, modernizovat jeho zpracování a samozřejmě i pokusit se revidovat jeho rozsah.

Výsledky strukturálního šetření jsou publikovány jednak za tři základní kategorie průmyslu (dobývání nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody) a dále pak za tzv. subkategorie průmyslu, neboli odvětví průmyslu (v některých případech jsou jednotlivá odvětví agregována). V případě dobývání nerostných surovin na dvě odvětví, a to dobývání energetických surovin a dobývání ostatních nerostných surovin, v případě zpracovatelského průmyslu jde o agregace průmyslu potravinářského a tabákového (OKEČ 15 a 16), dále textilního a oděvního (OKEČ 17 a 18), papírenského a polygrafického (OKEČ 21 a 22), hutnického a kovo zpracujícího (OKEČ 27 a 28). Dopravní strojírenství zahrnuje jak odvětví 34 (výroba dvoustopých motorových vozidel), tak odvětví 35 (výroba ostatních dopravních zařízení). Největší agregace je tvořena odvětvími, které vyrábějí elektrické a optické přístroje (OKEČ 30 až 33). Pro tuto agregaci se používá pojem elektrotechnický průmysl. Zpracovatelský průmysl je tak rozčleněn na 14 odvětví. Publikace

nečlenění odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu (OKEČ 40) a vody (OKEČ 41). ČSÚ pro všechna uvedená odvětví provedl dopočty jednotlivých ukazatelů za podniky neúčastníci se strukturálního šetření.

Kromě Českého statistického úřadu se analýzou hospodaření podniků za průmyslová odvětví (ale pouze za zpracovatelský průmysl) zabývá Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO), které ji od roku 1998 pravidelně zveřejňuje v publikaci „Panorama českého průmyslu...“. Poslední publikovanou analýzou byla analýza za rok 2002. Základním datovým zdrojem pro analýzu jsou opět roční statistické výkazy P 4–01 a P 5–01, dále výkaz P2–01, nazývaný jako výrobní roční statistický výkaz, a také statistika Generálního ředitelství cel.

Na rozdíl od ČSÚ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR analýzu hospodaření ekonomických subjektů za zpracovatelský průmysl provádí důsledně nejen za jednotlivá odvětví, ale dokonce také za jednotlivé výrobní obory v odvětvích identifikovaných prvními třemi čísly v odvětvové klasifikaci ekonomických činností. V některých případech je však potřeba údaje za výrobní obory brát s rezervou, neboť dopočtené údaje jsou velmi rozdílná od dat získaných pomocí statistických výkazů. Finanční ukazatele v minulosti byly vedeny nejenom v běžných cenách, ale také ve stálých cenách z roku 1995 (poslední takovouto publikací byla Panorama českého průmyslu 2000). V publikacích, které reprezentují hospodaření za roky 2001 a 2002, jsou však v časových řadách uváděny pouze běžné ceny.

Ve druhé polovině devadesátých let se problematikou finančních analýz za odvětví průmyslu začalo zabývat více soukromých společností působících v oblasti ekonomického poradenství. Postupně se nejvýznamnější z nich stala společnost ASPEKT Kilcullen, která vznikla v roce 1994. Od počátku své existence si vytvořila a udržuje velice rozsáhlou databázi podnikových informací a širokou škálou svých informačních produktů se řadí na přední místo mezi českými informačními agenturami. V roce 1997 začala společnost provádět intenzivní sběr dat z dalších trhů Střední a Východní Evropy (Polska, Maďarska, Slovenska a Ruska, atd.). Společnost od 1.1.2002 změnila název na ASPEKT Central Europe Group. Od roku 1997 společnost vydává publikace pro jednotlivá odvětví průmyslu pod názvem „Odvětvová analýza ASPEKT“. Analýzy se opírají o rozbor konsolidovaných účetních závěrek jednotlivých firem reprezentujících průmyslová odvětví.

Společnost ASPEKT se v počátku při svých analýzách soustředila na takzvanou SPIDER analýzu. Model analýzy je založen na komparaci finančních ukazatelů jedné společnosti s hodnotami, které reprezentují odvětví do kterého společnost patří. Jednotlivé ukazatele byly rozděleny do čtyř základních skupin A až D. Například skupinu A tvoří ukazatele rentability. Později se společnost zaměřila na metody posuzující finanční zdraví a riziko podniku. pro hodnocení se jedním z rozhodujících kritérií stalo posouzení budoucí schopnosti firmy dostát svým závazkům. Takováto analýza se tedy zaměřuje na finanční situaci firmy z hlediska možného finančního kolapsu, tj. bankrotu a následnou identifikaci ohrožených firem. Součástí zvoleného přístupu je vybrat dostupné finanční ukazatele z účetních závěrek a pomocí matematicko-statistických testů rozlišit ohrožené podniky od „dobrých“. Průkopníkem tohoto přístupu pro hodnocení firem byl prof. Altman, který na základě empirického výzkumu publikoval v roce 1968 agregovaný vzorec pěti vážených ukazatelů pro ohodnocení finanční bonity firemních subjektů. Pro specificky české podmínky byl společností ASPEKT sestaven index IN, který vychází z podobného principu.

Objektivita uvedených analýz je závislá na úplnosti dat za jednotlivá odvětví, tedy od zahrnutí co možná největšího počtu firem daného odvětví do analýzy. Jednoduše řečeno komparace je závislá na počtu získaných účetních závěrek.

Účetní závěrky jsou součástí obchodního rejstříku (viz dále), který je veden na příslušném krajském soudu. Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje týkající se podnikatelů nebo organizačních složek jejich podniků, o nichž to stanoví zákon.

Do obchodního rejstříku se zapisují tyto údaje:

- firma, u právnických osob sídlo, u fyzických osob bydliště a místo podnikání, liší-li se od místa trvalého pobytu,
- identifikační číslo,
- předmět podnikání (činnosti),
- právní forma právnické osoby,
- jméno a bydliště nebo firma a sídlo osoby nebo osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členy, s uvedením způsobu, jakým jedná jménem právnické osoby, a den vzniku, popřípadě zániku jejich funkce; jestliže je statutárním orgánem nebo jeho členem právnická osoba, též jméno a bydliště osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem,
- označení, sídlo a předmět podnikání (činnosti) odštěpného závodu nebo jiné organizační složky podniku, jméno vedoucího a jeho bydliště,
- jméno prokuristy a jeho bydliště s uvedením způsobu, jakým za podnikatele jedná,
- další skutečnosti, stanoví-li to zákon.

Součástí obchodního rejstříku je sbírka listin obsahující kromě jiného výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky, pokud nejsou součástí výroční zprávy, vyžadují-li jejich vyhotovení tento zákon nebo zvláštní právní předpis a je-li uložena povinnost ověření účetní závěrky, také zprávu auditora o něm, mezitímní účetní závěrky, pokud jejich sestavení vyžaduje tento zákon, zprávu o vztazích mezi propojenými osobami; na listině obsahující rozvahu (bilanci) musí být uvedeny identifikační údaje osob, které ji podle zákona ověřují.

Obchodní rejstřík je každému přístupný. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy. Na požádání vydá rejstříkový soud úředně ověřený úplný nebo částečný opis zápisu nebo listiny uložené ve sbírce listin, výpis nebo potvrzení o určitém zápisu nebo potvrzení o tom, že v obchodním rejstříku určitý zápis není. Úředním ověřením se potvrzuje shoda opisu nebo výpisu se zápisem v obchodním rejstříku nebo s listinou uloženou ve sbírce listin.

Je zarážející, že řada společností své účetní závěrky na krajské soudy dosud nepředkládá, ač je to jejich povinností vyplývající z Obchodního zákoníku. Tato skutečnost negativně ovlivňuje odvětvové analýzy průmyslu, neboť jejich zpracovatel je musí získávat jiným způsobem. Lze se ale domnívat, že disciplína podnikatelských subjektů se bude v budoucnu zlepšovat. Je zřejmé, že finanční údaje uvedené v účetních závěrkách nejsou zatíženy chybami, jako je tomu v případě vyplňování statistických výkazů P 4-01 a P 5-01. Podle Velké novely Obchodního zákoníku musí být účetní závěrka auditovaná povinně u všech akciových společností a u společností s ručením omezeným v případě, že společnosti splňují alespoň dvě ze tří základních podmínek (auditem by objektivita údajů v účetní závěrce měla být zaručena):

- čistý obrat činil v uplynulém účetním období více než 80 mil. Kč,
- čisté obchodní jmění činilo více než 40 mil. Kč,
- průměrný evidenční počet pracovníků v uplynulém účetním období byl více než 50.

Jak již bylo naznačeno, v ČR chybí analýzy hospodaření opírající se o finanční ukazatele za menší územní celky. V loňském roce si nově vzniklá poradenská společnost EuroAnalysis vytkla za cíl v letošním roce prezentovat analýzy všech čtrnácti krajů naší republiky. První publikovaný výsledek „Analýza Moravskoslezského kraje“ však naznačuje, že ambiciózní cíl nebude zdaleka naplněn. V publikaci chybí jakákoliv odvětvová analýza hospodářství kraje, neboť společnost si dokázala opatřit za území celého kraje pouze data za 216 firem všech hospodářských odvětví z toho 147 firem podnikalo v průmyslu. Jednalo se tedy o méně průmyslových firem než např. při analýze hospodaření průmyslových podniků se sídlem v Brně, která byla zpracovávána pro Odbor hospodářského rozvoje Statutárního města Brna v roce 2003 (viz. následující případová studie 6.1.).

6.1. Případová studie „Hospodaření průmyslových podniků se sídlem v Brně v roce 2001“

Jako základní ukazatele pro hodnocení hospodaření jednotlivých podniků a především průmyslových odvětví byly vybrány z účetních závěrek základní ukazatele „obrat, hospodářský výsledek a účetní přidaná hodnota“, a to nejen v absolutním vyjádření, ale i propočítané na jednoho pracovníka. Z dalších finančních ukazatelů byla analýze podrobena struktura aktiv a pasiv firmy a také rentabilita vlastního jmění. Pozornost byla zaměřena i na krátkodobý meziroční vývoj hospodaření společností v letech 2000 až 2001. Komparace hospodaření „brněnských“ průmyslových odvětví se stejnými odvětvími v ČR mohla být provedena pouze za rok 2000, neboť ČSÚ údaje za rok 2001 zveřejnil až koncem listopadu 2003. Vzhledem ke skutečnosti, že některá průmyslová odvětví jsou v Brně méně zastoupena, bylo nutno agregovat příbuzná průmyslová odvětví (vytvořeno deset odvětví, z toho osm odvětví reprezentovalo zpracovatelský průmysl).

Základními kritérii při výběru průmyslových firem, jejichž finanční ukazatele byly podrobeny analýze, byly:

- sídlo ekonomického subjektu (muselo být lokalizováno v Brně),
- počet zaměstnanců (průměrný evidenční počet zaměstnanců musel během roku 2001 dosahovat hranice 20 osob).

Do souboru analyzovaných průmyslových firem tedy nebyly zahrnuty ekonomické subjekty, které zaměstnávaly v Brně více než 20 pracovníků, ale sídlo měly mimo město Brno. V roce 2001 takovýchto firem působilo v Brně 29 a jejich celkový průměrný evidenční počet pracovníků činil 3248. Nejvíce firem (7) podnikalo v potravinářském průmyslu, 5 firem se řadilo do elektrotechniky a dalších 5 do agregovaného odvětví zahrnujícího dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl. Co se týče počtu pracovníků, více než polovina jich pracovala v průmyslu elektrotechnickém. Největším zaměstnavatelem byla firma ABB, s.r.o. se sídlem v Praze, která měla v Brně více poboček s celkovým počtem 1325 pracovníků v průmyslu. Mezi větší zaměstnavatele se řadila také firma Teslamp Holešovice se sídlem v Králíkách (v Brně 259 pracovníků v roce 2001), která se od března loňského roku nachází v konkurzu. V pořadí druhým odvětvím podle počtu pracovníků (celkem 584) bylo výše zmiňované agregované odvětví „dřevozpracující průmysl atd.“. Tři firmy zaměstnávaly

více než 100 osob (papírenská společnost Kappa Karton Morava Hradec nad Moravicí, polygrafická firma Centa Třebíč a výrobce nábytku Tusculum Rousínov). Z ostatních firem s více než 100 pracovníky v Brně nebyly do analýzy zahrnuty oděvní podnik Otavan Třeboň (v Brně 120 osob), dále Linde Technoplyn (121) a Transgas Praha (119).

Obě výše uvedená kritéria splňovalo 227 průmyslových podniků. Na krajském obchodním soudě bylo získáno 102 účetních závěrek. Na zbývajících 125 subjektů byla poslána písemná žádost o poskytnutí účetní závěrky za rok 2001. Na žádost pozitivně reagovalo 59 ekonomických subjektů, takže do analýzy bylo zahrnuto 161 podniků, tj. 70,9% podniků vyhovujících oběma kritériím. Uvedené podniky zaměstnávaly v Brně 26 233 osob, což znamenalo více než 90% (90,3%) v rámci celého souboru 227 průmyslových podniků. Kromě toho 14 subjektů mělo pracovníky i mimo Brno (více než 10 tis). Celý analyzovaný soubor podniků (161) vykazoval téměř 37 tis. osob (36 985).

Průměrný evidenční počet pracovníků v podnicích, které účetní závěrky nedodaly (66 subjektů), byl poměrně nízký. V roce 2001 měly v Brně pouhých 2 804 pracovníků. Největší z nich byly Královopolská slévárna (v Brně 208 pracovníků) a kovožpracující firma Limart (133). Celkem 16 firem patřilo do kategorie subjektů s 50 – 99 pracovníky a zbylých 48 firem mělo méně než 50 zaměstnanců. Z uvedeného plyne, že získané údaje jsou pro město Brno dostatečně reprezentativní.

Tab.25. Průmyslové podniky se sídlem v Brně podle odvětví a velikostních kategorií daných průměrným evidenčním počtem pracovníků v roce 2001

Odvětví průmyslu	Počet podniků	z toho ve velikostní kategorii dané počtem pracovníků					
		20-49	50-99	100-199	200-499	500-999	1000 +
Těžba nerostných surovin	2	1	0	0	0	1	0
Potravinářský	14	4	4	3	1	0	2
Textilní, oděvní, kožedělný	9	2	3	0	2	0	2
Dřevozpracující, atd. *	19	8	5	2	3	1	0
Chemický	7	1	3	2	0	1	0
Sklářský a stavebních hmot	5	1	3	0	1	0	0
Hutnický a kovožpracující	37	12	15	4	5	0	1
Strojírenský	33	13	6	8	2	3	1
Elektrotechnický	27	7	7	7	4	1	1
Výroba a rozvod energií a vody	8	0	0	1	2	2	3
Celkem	161	49	46	27	20	9	10

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

V předchozí tabulce je uvedena odvětvová a velikostní struktura průmyslových podniků, jejichž účetní závěrky byly získány. Největší počet podniků se řadil do hutnického a kovožpracujícího průmyslu (23,0%), následovaly podniky, jejichž hlavní ekonomickou činností bylo strojírenství (20,5%) a elektrotechnika (16,8%). Odvětvím s nejmenším počtem subjektů bylo odvětví těžby nerostných surovin (pouze 2 podniky). Také zastoupení subjektů podnikajících ve sklářském průmyslu a průmyslu stavebních hmot a chemickém průmyslu nebylo nijak významné. Co se týče velikosti, je logické, že nejčteněji byly zastoupeny podniky s malým počtem pracovníků. Do velikostní kategorie podniků s 20 – 49 pracovníky patřilo 49 firem (30,4%) a do velikostní kategorie s 50 – 99 pracovníky 46 firem (28,6%). Ve velikostní skupině s 500 – 999 pracovníky působilo 9 podniků a více než 1000 osob zaměstnávalo deset podniků. Ve čtyřech společnostech průměrný evidenční počet pracovníků překračoval hranici 2000 osob. Jednalo se o pekárenskou firmu Penam, Zetor, Jihomoravskou energetiku a

Flextronics International. Firmy Penam a Jihomoravská energetika však značnou část pracovníků zaměstnávají mimo Brno.

Tab.26. Pracovníci v průmyslových odvětvích v podnicích se sídlem v Brně podle velikostních kategorií daných průměrným evidenčním počtem pracovníků v roce 2001

Odvětví průmyslu	Počet pracovníků	z toho ve velikostní kategorii dané počtem pracovníků					
		20-49	50-99	100-199	200-499	500-999	1000 +
Těžba nerostných surovin	527	23				504	
Potravinářský	4735	120	271	514	300		3530
Textilní, oděvní, kožedělný	3386	79	202		514		2591
Dřevozpracující, atd. *	2530	263	414	270	818	765	
Chemický	1327	43	211	260		813	
Sklářský a stavebních hmot	676	37	223		416		
Hutnický a kovozpracující	5194	376	1064	630	1546		1578
Strojírenský	6591	412	492	1038	460	1977	2212
Elektrotechnický	5186	215	442	854	1141	517	2017
Výroba a rozvod energií a vody	6833			112	617	1358	4746
Celkem	36985	1568	3319	3678	5812	5934	16674

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Nejvíce pracovníků zaměstnávaly firmy patřící do odvětví výroba a rozvod energií a vody (více než 6,8 tis.). O něco méně osob bylo zaměstnáno ve strojírenství (6,6 tis.) a také elektrotechnický průmysl a průmysl hutnický a kovozpracující překročily pětitisícovou hranici. K této hranici se blížilo ještě potravinářství. Naopak malý počet pracovníků (méně než 1 tis.) připadal na těžbu nerostných surovin a průmysl sklářský a stavebních hmot. Rozhodujícími zaměstnavateli byly velké firmy. V průmyslových firmách s více než 1000 pracovníky bylo zaměstnáno 16,7 tis. osob (tj. 45,1% pracovníků analyzovaných podniků). S klesajícím řádem velikosti podniku se snižoval i počet pracovníků v nich zaměstnaných.

6.1.1. Výsledky hodnocení s důrazem na odvětvovou strukturu

- **Obrat**

Více než polovina průmyslových podniků měla obrat v roce 2001 nižší než 100 mil. Kč (89 podniků, tj. 55,2%). Z jednotlivých velikostních kategorií daných obratem byla nejčetněji zastoupena kategorie podniků s obratem pohybujícím se v intervalu 20 – 50 mil. Kč. Společnosti s obratem nižším než 100 mil. Kč. podnikaly především v odvětvích textilního, oděvního a kožedělného průmyslu (7 podniků, tj. 77,8% z podniků tohoto odvětví), dřevozpracujícího, papírenského, polygrafického a ostatního zpracovatelského průmyslu (13, tj. 68,4%) a hutnického a kovozpracujícího průmyslu (24, tj. 64,9%). Právě posledně jmenované odvětví má největší podíl na analyzovaných podnicích s obratem do 100 mil. Kč (27,0%). V případě odvětví výroby a rozvodu energií a vody nebyla do analyzovaného souboru zařazena ani jedna firma s obratem menším než 100 mil. Kč. Naopak toto odvětví je významně zastoupeno firmami, které v roce 2001 vykázaly vyšší obrat než 1 mld. Kč (pět podniků). Takovýto obrat dosáhlo 13 průmyslových firem se sídlem v Brně.

Tab.27. Průmyslové podniky se sídlem v Brně podle odvětví a velikostních kategorií daných obratem (v mil. Kč) v roce 2001

Odvětví průmyslu	Počet podniků	z toho ve velikostní kategorii dané obratem (v mil. Kč)					
		méně než 20	20 – 49,9	50 – 99,9	100 – 199,9	200 - 999,9	1000 a více
Těžba nerostných surovin	2	0	1	0	0	1	0
Potravinářský	14	3	1	2	3	3	2
Textilní, oděvní, kožedělný	9	3	3	1	0	1	1
Dřevozpracující, atd. *	19	0	9	4	3	3	0
Chemický	7	1	1	2	1	1	1
Sklářský a stavebních hmot	5	0	0	1	1	3	0
Hutnický a kovozpracující	37	3	14	7	5	5	3
Strojírenský	33	1	9	10	5	8	0
Elektrotechnický	27	2	7	4	4	9	1
Výroba a rozvod energií a vody	8	0	0	0	1	2	5
Celkem	161	13	45	31	23	36	13

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Analyzované průmyslové podniky vytvořily v roce 2001 obrat ve výši 83,6 mld. Kč. Na firmy podnikající ve výrobě a rozvodech energií a vody připadalo více než 40% vytvořeného obratu. Obratem vyšším než 10 mld. Kč se vyznačoval také průmysl elektrotechnický a agregované odvětví průmyslu hutnického a kovozpracujícího. Na celkovém vytvořeném obratu se firmy s obratem vyšším než 1 mld. Kč podílely téměř třičtvrtinovým podílem. Z analyzovaných výsledků vyplynulo, že s klesajícím řádem velikostních kategorií se rapidně snižuje jejich podíl na celkovém obratu. V případě velikostní kategorie podniků s obratem menším než 20 mil. Kč činí tento podíl pouze 0,2%.

Tab.28. Obrat v průmyslových odvětvích v podnicích se sídlem v Brně podle velikostních kategorií daných obratem (v mil. Kč) v roce 2001

Odvětví průmyslu	Obrat (v mil. Kč)	z toho ve velikostní kategorii dané obratem (v mil. Kč)					
		méně než 20	20 – 49,9	50 – 99,9	100 – 199,9	200 - 999,9	1000 a více
Těžba nerostných surovin	847,2		37,3			809,8	
Potravinářský	6095,9	46,8	38,7	126,5	462,8	1149,1	4272,1
Textilní, oděvní, kožedělný	2514,5	44,4	86,8	59,0		331,9	1992,4
Dřevozpracující, atd. *	2291,4		247,1	299,2	404,6	1340,5	
Chemický	2132,2	16,1	45,2	175,2	120,9	646,0	1128,7
Sklářský a stavebních hmot	1181,5			62,4	145,7	973,4	
Hutnický a kovozpracující	11418,4	36,4	499,6	564,4	792,9	1423,2	8102,0
Strojírenský	5550,5	9,9	344,2	709,4	714,0	3772,9	
Elektrotechnický	17923,6	29,3	245,8	279,1	587,0	3596,1	13186,3
Výroba a rozvod energií a vody	33676,6				196,0	1252,1	32228,4
Celkem	83631,8	182,9	1544,7	2275,2	3423,9	15295,0	60909,9

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

V žebříčku průmyslových podniků se sídlem v Brně podle velikosti obratu vynikaly především tři firmy (Jihomoravská energetika, Jihomoravská plynárenská a Flextronics International), jejichž obrat překročil hranici 10 mld. Kč a tím se řadily mezi největší průmyslové podniky celé České republiky. Zajímavým poznatkem je skutečnost, že tradiční strojírenská výroba již nebyla v Brně zastoupena podnikem alespoň s miliardovým obratem.

V roce 2001 vykázal ze strojírenských firem největší obrat „skomírající“ Zetor (pouze 0,8 mld. Kč).

Tab.29. Obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč) v průmyslových odvětvích v podnicích se sídlem v Brně podle velikostních kategorií daných průměrným evidenčním počtem pracovníků v roce 2001

Odvětví průmyslu	Obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč)	z toho ve velikostní kategorii dané počtem pracovníků					
		20-49	50-99	100-199	200-499	500-999	1000 +
Těžba nerostných surovin	1,608	1,624				1,607	
Potravinářský	1,287	0,914	2,126	0,900	2,251		1,210
Textilní, oděvní, kožedělný	0,743	0,311	0,313		0,199		0,897
Dřevozpracující, atd. *	0,906	1,286	0,779	0,979	0,985	0,733	
Chemický	1,607	1,051	4,042	0,405		1,388	
Sklářský a stavebních hmot	1,748	3,939	2,595		1,099		
Hutnický a kovozpracující	2,198	1,628	2,339	2,959	0,606		3,496
Strojírenský	0,842	1,535	0,927	1,399	1,422	0,773	0,374
Elektrotechnický	3,456	2,170	1,158	2,563	1,082	0,650	6,538
Výroba a rozvod energií a vody	4,929			1,750	5,032	1,091	6,088
Celkem	2,261	1,538	1,762	1,776	1,371	0,985	3,300

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Výkonnost průmyslových firem naznačuje ekonomický ukazatel „obrat na jednoho pracovníka“ vyjádřený v mil. Kč. V podnicích se sídlem v Brně činil tento v roce 2001 téměř 2,3 mil. Kč (viz tabulka č.29). Mezi jednotlivými odvětvími existuje výrazná diferenciacce. Zatímco ve výrobě a rozvodu energií a vody dosahoval obrat na 1 pracovníka téměř 5 mil. Kč, v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu pouze 0,743 mil. Kč. Obrat ve výši alespoň 1 mil. Kč na pracovníka nebyl vytvořen ani ve strojírenství a agregovaném odvětví dřevozpracujícího, papírenského, polygrafického a ostatního zpracovatelského průmyslu. Vysokým obratem na 1 pracovníka se naopak vyznačoval průmysl elektrotechnický a částečně také hutnický a kovozpracující. Z hlediska velikostních kategorií podniků nejvyšší průměrný obrat na pracovníka dosáhly podniky s více než 1000 zaměstnanci (naopak nejnižší firmy s 500 – 999 pracovníky). Z jednotlivých firem nejvyšší obrat na jednoho pracovníka bylo dosaženo v Jihomoravské plynárenské, který se blížil desetimiliónové hranici. Nižší hranice, a to pětímiliónová, byla překročena v dalších sedmi společnostech.

Obrat menší než 0,5 mil. Kč na pracovníka byl zjištěn ve 26 průmyslových subjektech. Nejčteněji byly zastoupeny firmy z odvětví textilního, oděvního a kožedělného průmyslu (8 firem), dále z odvětví hutnického a kovozpracujícího průmyslu (6) a odvětví strojírenského průmyslu (4). Poměrně vysoké zastoupení mezi firmami s malým obratem měla výrobní družstva. Celkem v sedmi podnicích byl obrat na 1 pracovníka nižší než 250 tis. Kč. Jednalo se o výrobní družstva Horizont, Brněnská Drutěva, Vkus a Moravská ústředna Brno, dále o oděvní firmy KRAS – HAKA Brno a LUWA a společnost BD-TOVA zabývající se výrobou dekorativních předmětů.

- **Hospodářský výsledek**

Průmyslové podniky vykázaly společně v roce 2001 kladný hospodářský výsledek, který se blížil hranici 1 mld. Kč. Z celkového počtu 161 podniků vykázalo zisk 125, tj. 77,6% a ztrátu 36 (22,4%). Ve sledovaném roce existovaly dvě odvětví, a to potravinářství a výroba a rozvod energií a vody, ve kterých všechny podniky hospodařily se ziskem. Více než třipětinový podíl ziskových podniků byl zaznamenán v elektrotechnickém průmyslu a také v hutnickém a kovozpracujícím průmyslu. Nejnižším podílem ziskových podniků se prezentovalo odvětví

textilního, oděvního a kožedělného průmyslu. Toto odvětví jako celek vykázalo ztrátu ve výši 167,1 mil. Kč. Vyšší ztrátu než uvedené odvětví měl průmysl strojírenský (817,4 mil. Kč). Posledním ztrátovým odvětvím v Brně bylo vnitřně heterogenní odvětví dřevozpracujícího, papírenského, polygrafického a ostatního zpracovatelského průmyslu. Na druhé straně samotné odvětví výroby a rozvodu energií a vody vykázalo větší zisk než celý analyzovaný soubor 160 podniků. Mezi odvětví s vyšším ziskem lze zařadit v Brně i průmysl elektrotechnický.

Tab.30. Hospodářský výsledek průmyslových podniků se sídlem v Brně podle odvětví v roce 2001

Odvětví průmyslu	Počet podniků se ziskem	Počet podniků se ztrátou	Podíl ziskových podniků (%)	Hospodářský výsledek (v mil. Kč)	Hospodářský výsledek na 1 pracovníka (v tis. Kč)
Těžba nerostných surovin	1	1	50,0	1,2	2,3
Potravinářský	14	0	100,0	77,4	16,3
Textilní, oděvní, kožedělný	5	4	55,6	-167,1	-49,4
Dřevozpracující, atd. *	12	7	63,2	-30,7	-12,1
Chemický	4	3	57,1	15,4	11,6
Sklářský a stavebních hmot	4	1	80,0	32,9	48,6
Hutnický a kovozpracující	31	6	83,8	105,8	20,4
Strojírenský	23	10	69,7	-817,4	-124,0
Elektrotechnický	23	4	85,2	330,7	63,8
Výroba a rozvod energií a vody	8	0	100,0	1385,1	202,7
Celkem	125	36	77,6	933,3	25,2

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Čtyři společnosti vykázaly zisk vyšší než 100 mil. Kč, a to Jihomoravská energetika, Jihomoravská plynárenská, Brněnské vodárny a kanalizace a elektrotechnická firma FEI Czech Republic. Tři firmy vykázaly zisk v intervalu 50 – 100 mil. Kč a deset firem v intervalu 20 - 50 mil. Kč. Největší ztrátu v roce 2001 zaznamenaly dva strojírenské podniky, a to Zetor a Zbrojovka Brno. Vysokou ztrátou (vyšší než 50 mil. Kč) se prezentovaly také Slévárna Zetor a Jihomoravské dřevařské závody. Ztráta dalších osmi společností se pohybovala v intervalu 10 - 50 mil. Kč. Mezi podniky s největší ztrátou v roce 2001 byly nejčteněji zastoupeny strojírenské firmy.

Za celkem objektivní ukazatel vystihující meziodvětvové rozdíly v hospodaření za rok 2001 je přepočítaný hospodářský výsledek na 1 pracovníka v tis. Kč. Zde opět dominuje odvětví výroby a rozvodu energií a vody; následuje odvětví elektrotechniky a průmysl skla a stavebních hmot. Naopak největší ztrátu na jednoho pracovníka vykázalo strojírenství, dále textilní, oděvní a kožedělný průmysl a dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl.

Z jednotlivých podniků vykázala nejvyšší ztrátu blížící se hranici 1 mil. Kč na jednoho pracovníka Zbrojovka Brno. Tato ztráta je více než dvojnásobná ve srovnání s druhou společností, a to Moravskou typografií. Ztráta Zbrojovky byla způsobena vysokou nákladovostí výroby zbraní, a také tím, že mateřská společnost nesla ve svých nákladech rovněž mimořádné náklady na restrukturalizaci holdingu. Další z příčin ztráty byla zástava pozemků v areálu podniku a jejich následný propad. Posledním důvodem záporného hospodářského výsledku firmy byla i realizace odpisu nepotřebného zásob. Ztrátu vyšší než 100 tis. Kč na jednoho pracovníka vykázalo dalších osm firem (4 strojírenské).

- **Účetní přidaná hodnota**

Poněkud jiný pohled na hospodaření průmyslových podniků se sídlem v Brně podle odvětví přinesla analýza velikosti účetní přidané hodnoty. Největší účetní přidaná hodnota byla vytvořena v odvětví výroby a rozvodu energií a vody a nejmenší v průmyslu sklářském a stavebních hmot. Daleko lepším ukazatelem vystihujícím postavení jednotlivých průmyslových odvětví je však ukazatel „účetní přidaná hodnota na jednoho pracovníka (v mil. Kč)“. I zde dominuje výroba a rozvod energií a vody (téměř 1 mil. Kč), kterou následovalo odvětví těžby nerostných surovin. Nízkou hodnotou na jednoho pracovníka se prezentovalo především odvětví TOK.

Postavení brněnského elektrotechnického průmyslu v přidané hodnotě neodpovídá jeho postavení v obratu a hospodářských výsledcích na pracovníka. Na tuto skutečnost měla vliv poměrně malá přidaná hodnota ve společnosti Flextronics International, která byla největším zaměstnavatelem v tomto průmyslovém odvětví. Účetní přidaná hodnota na jednoho pracovníka zde dosahovala pouze 393 tis. Kč, což svědčí o montážním charakteru výroby tohoto neslavně proslulého zahraničního investora v Brně. Na druhé straně jiná elektrotechnická firma se zahraniční kapitálovou účastí FEI Czech Republic působící v Brně vytvořila účetní přidanou hodnotu na jednoho pracovníka ve výši téměř 2 mil. Kč (výroba elektronových mikroskopů). Firma se řadí do souboru průmyslových podniků se sídlem v Brně s nejvyšší přidanou hodnotou na jednoho pracovníka.

Tab.31. Účetní přidaná hodnota v průmyslových podnicích se sídlem v Brně podle odvětví v roce 2001

Odvětví průmyslu	Počet podniků	Účetní přidaná hodnota (v mil. Kč)	Účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka (v mil. Kč)
Těžba nerostných surovin	2	414,6	0,787
Potravinářský	14	1413,7	0,299
Textilní, oděvní, kožedělný	9	662,3	0,196
Dřevozpracující, atd. *	19	583,7	0,231
Chemický	7	673,8	0,508
Sklářský a stavebních hmot	5	338,3	0,500
Hutnický a kovozpracující	37	2688,7	0,518
Strojírenský	33	1836,5	0,279
Elektrotechnický	27	2222,7	0,429
Výroba a rozvod energií a vody	8	6512,3	0,953
Cellkem	161	17346,6	0,469

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Řada firem však v roce 2001 vykázala velmi malou přidanou hodnotu na jednoho pracovníka. Dokonce ve dvaceti společnostech byla nižší než 150 tis. Kč. Nízkou hodnotou se vyznačovaly oděvní firmy (Brněnská Drutěva, CUT, Helena fashion, LUWA Brno, VKUS a KRAS-HAKA). Nejnižší hodnota na jednoho pracovníka byla zjištěna ve výrobním družstvu Brněnská Drutěva, které se kromě konfekční výroby zabývá i výrobou kartáčů, kartonáže, laboratorních přístrojů a montáží svítidel. Větší část pracovníků tvoří lidé se zdravotním postižením.

- **Podniky se zahraniční kapitálovou účastí**

Dostupné odborné analýzy potvrzují lepší výsledky hospodaření u firem se zahraniční kapitálovou účastí než v domácích firmách. Je to logické, neboť zahraniční kapitál při privatizaci průmyslu v ČR vstoupil většinou do subjektů, u kterých šlo předpokládat, že budou dosahovat dobrých hospodářských výsledků. Také závody zahraničních společností vznikající většinou „na zelené louce“ se prezentují spíše ziskem než ztrátou, a to celkem v brzké době po zahájení jejich činnosti. Podobné zjištění vyplynulo i z analýzy hospodaření průmyslových podniků se sídlem v Brně.

Z celkového počtu 161 průmyslových společností se sídlem v Brně ve 34 případech prezentována nejméně 10%-ní zahraniční kapitálovou účastí na vlastním jmění firmy. Jde tedy o více než pětinu analyzovaných firem. Jejich podíl na celkovém počtu pracovníků byl však daleko významnější a dosahoval téměř hranice 40%. Celkový obrat společností se zahraniční kapitálovou účastí na obratu analyzovaných průmyslových podniků dosáhl dokonce 69%.

Tab.32. Základní ekonomické charakteristiky průmyslových podniků se sídlem v Brně v členění na podniky se zahraniční kapitálovou účastí a bez zahraniční kapitálové účasti v roce 2001

Charakteristika	Bez zahraniční účasti		Se zahraniční účastí	
	absolutně	%	absolutně	%
počet podniků	127	78,9	34	21,1
počet pracovníků	22884	61,9	14101	38,1
z toho v Brně	15892	60,6	10331	39,4
obrat (v mil. Kč)	25914,7	31,0	57717,1	69,0
obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč)	1,132		4,093	
hospodářský výsledek (v mil. Kč)	-446,5		1379,8	
hospodářský výsledek na 1 pracovníka (v tis. Kč)	-19,5		97,9	
účetní přidaná hodnota (v mil. Kč)	7305,5		10041,1	
účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka (v mil. Kč)	0,319		0,712	

Obrat „zahraničních firem“ na jednoho pracovníka byl více než 3,5krát větší než tomu bylo u společností bez zahraniční kapitálové účasti. Zatímco zahraniční společnosti vykázaly v roce 2001 zisk na jednoho pracovníka blížící se hodnotě 100 tis. Kč, tak domácí podniky byly ztrátové (téměř 20 tis. Kč na pracovníka). Vysoké rozdíly byly zjištěny také v účetní přidané hodnotě, která je v zahraničních společnostech více než dvojnásobná. Zjištěné velké rozdíly v roce 2001 však byly důsledkem také špatného hospodaření v největších brněnských podnicích v letech předchozích, které se promítlo do hospodářských výsledků ve sledovaném roce.

6.1.2. Hospodaření podniků v roce 2001 a porovnání s rokem předchozím

Účetní závěrky firem z roku 2001 umožnily posoudit krátkodobý vývoj jejich hospodaření, neboť obsahují i údaje za účetní období minulé, tedy většinou za rok 2000. Pouze v případech, kdy se ekonomický subjekt v průběhu roku 2001 dostal do konkurzu, minulé období znamená ve výkazu hospodaření období od 1.1.2001 do nástupu správce konkurzní podstaty a období sledované od nástupu správce konkurzní podstaty do 31.12.2001. Aby šlo korektně analyzovat vývoj hospodaření v průběhu let 2000 a 2001, bylo nutno u podniků, které se dostaly během roku 2001 do konkurzu, získat účetní závěrku i za rok předchozí, tj. za rok 2000 a výsledky hospodaření za rok 2001 u těchto podniků reprezentoval součet

jednotlivých položek za období minulé a sledované. Komparace hospodaření za rok 2000 a 2001 byla provedena za tyto finanční ukazatele: obrat, hospodářský výsledek a přidanou hodnotu podniku.

Tab.33. Vývoj obratu v průmyslových podnicích se sídlem v Brně podle odvětví v období 2000 – 2001

Odvětví průmyslu	Počet podniků	Obrat v mil. Kč			Index 01/00 (v %)
		2001	2000	2001 - 2000	
Těžba nerostných surovin	2	847,2	938,9	-91,7	90,2
Potravinářský	14	6095,9	5466,5	629,4	111,5
Textilní, oděvní, kožedělný	7	2484,6	2592,2	-107,6	95,8
Dřevozpracující, atd. *	18	2267,9	2310,6	-42,7	98,2
Chemický	7	2132,2	1889,6	242,6	112,8
Sklářský a stavebních hmot	4	920,3	751,8	168,5	122,4
Hutnický a kovozpracující	35	11370,6	6770,6	4600,0	167,9
Strojírenský	32	5481,2	5010,2	471,0	109,4
Elektrotechnický	27	17923,6	9347,6	8576,0	191,7
Výroba a rozvod energií a vody	8	33676,6	28526,9	5149,7	118,1
Celkem	154	83200,1	63604,9	19595,2	130,8

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Z analyzovaného souboru 161 průmyslových podniků bylo nutno vynechat 7 firem, které zahájily svoji činnost až v průběhu roku 2001 nebo na konci roku 2000 (v účetních závěrkách nebyla vyplněna data za rok 2000). Během roku 2001 vznikly tyto průmyslové firmy: polygrafická firma Graphical a kovozpracující firmy Expometal a Zapletal – Kovo. V prosinci předchozího roku zahájily svoji činnost Brněnská továrna plstí a oděvní firma Helena fashion. Zbrojovka Brno Arms vznikla sice dříve, a to 16.6.2000, ale účetní uzávěrka za období do konce roku 2000 nebyla k dispozici. Poslední vyřazenou firmou se stala firma podnikající v odvětví průmyslu stavebních hmot TBG Betonmix, která sice existovala již dříve, ale svoji provozovnu postavila v městské části Bosonohy až v průběhu roku 2001. Porovnání hospodaření v jednotlivých průmyslových odvětvích se tedy týkalo celkem 154 firem.

Nižší obrat v roce 2001 než v roce 2000 byl vytvořen firmami reprezentující odvětví těžby a zpracování nerostných surovin (pouze 2 firmy) a také firmami dvou odvětví zpracovatelského průmyslu (viz předchozí tabulka). Největší nárůst obratu jak v absolutním tak v relativním vyjádření byl zaznamenán v elektrotechnice (nárůst o 8,6 mld. Kč, tj. o 91,7%). Vysokým nárůstem obratu v roce 2001 oproti roku 2000 se prezentovalo i odvětví hutnického a kovozpracujícího průmyslu. Z ostatních odvětví vzrostl obrat o více než jednu pětinu již pouze u průmyslu sklářského a stavebních hmot. Obrat všech analyzovaných firem vzrostl za období jednoho roku o 30,8%.

Příznivější hodnocení pro Brno vychází z analýzy ukazatele “obrat na jednoho pracovníka“. Zatímco celkový obrat v roce 2001 byl oproti obratu v roce 2000 nižší u třech odvětví, obrat na jednoho pracovníka byl nižší pouze u jednoho odvětví (TOK). obrat na jednoho pracovníka zde klesl z 805 tis. Kč v roce 2000 na 752 tis. Kč v roce 2001. Naopak velmi podstatně vzrostl obrat na pracovníka v elektrotechnice, zhruba z 2 mil. na 3,5 mil. Kč.

Lepší hospodářský výsledek v roce 2001 než v roce 2000 zaznamenalo 82 průmyslových subjektů, tj. 53,2% analyzovaného souboru firem. Lepší hospodářský výsledek dosáhly především podniky patřící do chemického průmyslu (včetně plastikářských firem). Na druhé straně v pěti průmyslových odvětvích bylo více firem s horším hospodářským výsledkem v roce 2001 než v roce 2000. Tato odvětví včetně hutnictví a kovozpracování vykázala v roce

2001 horší hospodářský výsledek (rozdíl hospodářských výsledků byla záporná hodnota). Oproti roku 2000 se nejvíce zlepšil hospodářský výsledek strojírenských firem, nicméně jejich celkový hospodářský výsledek v roce 2001 byl ztrátový (více než 800 mil. Kč).

Tab.34. Vývoj hospodářského výsledku v průmyslových podnicích se sídlem v Brně podle odvětví v období 2000 - 2001

Odvětví průmyslu	Počet podniků			Hospodářský výsledek v tis.Kč		
	Celkem	Lepší HV	Horší HV	2001	2000	2001-2000
Těžba nerostných surovin	2	0	2	1218	8661	-7443
Potravinářský	14	9	5	77391	64496	12895
Textilní, oděvní, kožedělný	7	2	5	-167414	-13461	-153953
Dřevozpracující, atd. *	18	8	10	-31256	39189	-70445
Chemický	7	6	1	15418	-84736	100154
Sklářský a stavebních hmot	4	2	2	8261	-1053	9314
Hutnický a kovozpracující	35	18	17	106297	110047	-3750
Strojírenský	32	21	11	-800357	-1439102	638745
Elektrotechnický	27	13	14	330701	480013	-149312
Výroba a rozvod energií a vody	8	3	5	1385050	1436834	-51784
Celkem	154	82	72	925309	600888	324421

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Podobně z analýzy vývoje hospodářského výsledku na jednoho pracovníka vyplynulo, že v roce 2001 si oproti roku 2000 nejvíce polepšilo odvětví strojírenského průmyslu (v roce 2000 ztráta na pracovníka činila 209,8 tis. Kč, v roce 2001 byla menší, a to 123,5 tis. Kč), ač nadále zůstalo odvětvím průmyslu s největší ztrátou na jednoho pracovníka. Výrazně si polepšil chemický průmysl (v roce 2000 ztráta na jednoho pracovníka 59,3 tis. Kč a v roce 2001 zisk 11,6 tis. Kč). Na druhé straně se hospodářský výsledek na jednoho pracovníka výrazně zhoršil v textilním, oděvní a kožedělném a ostatním zpracovatelském průmyslu (v roce 2000 ztráta ve výši 4,2 tis. Kč, v roce 2001 až 50,7 tis. Kč) a elektrotechnickém průmyslu (v roce 2000 zisk 107,6 tis. Kč, v roce 2001 pouze 63,8 tis. Kč). V celém analyzovaném souboru průmyslových firem se sídlem v Brně vzrostl zisk na pracovníka během jednoho roku z 16,4 tis. na 25,3 tis. Kč.

Účetní přidaná hodnota v roce 2001, podobně jako u obratu, byla nižší než v roce 2000 ve třech odvětvích, a to dřevozpracujícím, papírenským, polygrafickým a ostatním zpracovatelském průmyslu (index 2001/2000 činil 92,8%), těžbě a zpracování nerostných surovin (index 94,2%) a průmyslu textilním, oděvním a kožedělném (index 99,9%). Nárůst účetní přidané hodnoty byl patrný především ve strojírenství (index 126,6%) a hutnickém a kovozpracujícím průmyslu (index 123,4%). Index růstu 2001/2000 za průmyslové podniky se sídlem v Brně činil u přidané hodnoty 112,2%.

6.1.3. Komparace průmyslu města Brna a České republiky

Jak již bylo v předchozím textu uvedeno, srovnávací analýza průmyslu Brna s průmyslem ČR se opírá o finanční ukazatele za rok 2000, neboť údaje za rok 2001 pro ČR nebyly k dispozici. V souvislosti s vlastním hodnocením je nutno uvést, že některé finanční ukazatele jsou velmi variabilní v čase. Netýká se to však „obratu na 1 pracovníka“, který v posledních letech vykazuje pravidelný nárůst (je potřeba si uvědomit, že obrat je vyjádřen v běžných cenách a ne v cenách stálých). V České republice v roce 1997 činil obrat na 1 pracovníka v průmyslu 1,155 mil. Kč, v roce 1998 o něco více, a to 1,261 mil. Kč, o rok později to bylo 1,313 mil. Kč a v hodnoceném roce 2000 obrat na 1 pracovníka překročil hranici 1,5 mil. Kč (1,519).

V souboru brněnských podniků byl obrat na 1 pracovníka vyšší o více než 200 tis. Kč a dosahoval 1,740 mil. Kč, což bylo v roce 2000 o 14,5% více než v ČR.

Ve zpracovatelském průmyslu vykázalo vyšší obrat na 1 pracovníka v brněnských podnicích než v ČR zejména odvětví elektrotechnického průmyslu (o 77,2%), dále textilní, oděvní a kožedělný průmysl (o 34,3%) a hutnický a kovozpracující průmysl (o 4,9%). Také podniky patřící do těžby a zpracování nerostných surovin a výroby a rozvodu energií a vody v Brně měly vyšší obrat na 1 pracovníka než činil celorepublikový průměr.

Naopak výrazně nižší obrat na 1 pracovníka byl zaznamenán ve strojírenství, chemickém průmyslu a potravinářství. Vyšší obrat v ČR ve strojírenství vytvářejí především firmy, patřící do dopravního strojírenství (konkrétně výroba dvoustopých vozidel) a tyto nejsou v Brně nijak významně zastoupeny. Zde mají převahu průmyslové podniky všeobecného strojírenství, z nichž některé se v roce 2000 potýkaly s výraznými hospodářskými problémy. Menší než 50% obrat na 1 pracovníka chemických firem v Brně oproti ČR ovlivňuje především vysoký obrat na pracovníka v koksování a rafinérském zpracování ropy (ze všech průmyslových odvětví největší), které v Brně není zastoupeno. Podobně existuje výrazná diference sledovaného ukazatele v potravinářském a tabákovém průmyslu podle výrobních oborů. Největším obratem na pracovníka se prezentuje především výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků a průmysl tabákový. Tyto opět nejsou v Brně významně zastoupeny.

Tab.35. Obrat na jednoho pracovníka v Brně a ČR v roce 2000 podle odvětví

Odvětví průmyslu	Obrat na 1 pracovníka (v mil. Kč)		Rozdíl Brno-ČR (v mil. Kč)	Index Brno/ČR (v %)
	Brno	ČR		
Těžba nerostných surovin	1,567	1,105	0,462	141,8
Potravinářský	1,239	2,048	-0,809	60,5
Textilní, oděvní, kožedělný	0,805	0,599	0,206	134,3
Dřevozpracující, atd. *	0,890	1,046	-0,156	85,0
Chemický	1,322	2,703	-1,381	48,9
Sklářský a stavebních hmot	1,234	1,319	-0,085	93,5
Hutnický a kovozpracující	1,347	1,284	0,063	104,9
Strojírenský	0,730	1,700	-0,970	42,9
Elektrotechnický	2,094	1,182	0,912	177,2
Výroba a rozvod energií a vody	3,888	3,607	0,281	107,8
Celkem	1,740	1,519	0,221	114,5

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Pramen: Ekonomické výsledky průmyslu ČR za rok 1997 – 2000, ČSÚ Praha, 2002, průzkum VCRR MU, Brno 2003

Hospodářský výsledek po zdanění za celý průmysl ČR v roce 1997 byl záporný. Ztráta na 1 pracovníka v průmyslu činila 1 638 Kč. V dalších letech byl průmysl ziskový, i když nepatrně. V roce 1998 činil zisk na pracovníka 9,3 tis. Kč a v roce 1999 jenom 111 Kč. V roce 2000 se však český průmysl prezentoval ziskem přesahujícím 50 mil. Kč, což na pracovníka představovalo 34,0 tis. Kč. Zisk na pracovníka v brněnských firmách byl v té době zhruba poloviční.

Oproti ČR měla v roce 2000 průmyslová odvětví reprezentovaná podniky se sídlem v Brně většinou horší hospodářský výsledek na 1 pracovníka. Za výrazně horší šlo považovat především odvětví strojírenského a chemického průmyslu. Naopak výrazně lepšího hospodářského výsledku dosáhl brněnský elektrotechnický průmysl. Zisk na 1 pracovníka v něm byl vyšší o 82,8% než v celé české elektrotechnice. Lepší hospodářský výsledek než

v ČR vykázaly také firmy se sídlem v Brně v hutnickém a kovo zpracujícím průmyslu a ve výrobě a rozvodu energií a vody.

Tab.36. Hospodářský výsledek (HV) na jednoho pracovníka v Brně a ČR v roce 2000 podle odvětví

Odvětví průmyslu	HV na 1 pracovníka (v tis. Kč)		Rozdíl Brno-ČR (v tis. Kč)	Index Brno/ČR (v %)
	Brno	ČR		
Těžba nerostných surovin	14,5	35,8	-21,3	40,5
Potravinářský	14,6	21,9	-7,3	66,6
Textilní, oděvní, kožedělný	-4,2	11,0	-15,2	
Dřevozpracující, atd. *	15,1	38,5	-23,4	39,2
Chemický	-59,3	73,0	-132,3	
Sklářský a stavebních hmot	-1,7	60,0	-61,7	
Hutnický a kovo zpracující	21,9	-20,4	42,3	
Strojírenský	-209,8	13,9	-223,7	
Elektrotechnický	107,6	58,9	48,7	182,8
Výroba a rozvod energií a vody	195,8	188,0	7,8	104,1
Celkem	16,4	34,0	-17,6	48,2

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Pramen: Ekonomické výsledky průmyslu ČR za rok 1997 – 2000, ČSÚ Praha, 2002, průzkum VCRR MU, Brno 2003

Nárůst účetní přidané hodnoty na 1 pracovníka v průmyslu České republiky v období 1997 až 2000 byl následující: 298 tis. Kč, 325 tis. Kč, 341 tis. Kč a 387 tis. Kč v roce 2000. V průmyslu Brna (reprezentovaném souborem 154 firem) byla v tomto roce účetní přidaná hodnota na 1 pracovníka vyšší o 32 tis. Kč (tj. o 8,3% více než celorepublikový průměr).

Odhlédneme-li od odvětví těžby nerostných surovin, které zahrnují pouze dva podniky, tak největším rozdílem oproti ČR v účetní přidané hodnotě na pracovníka se v roce 2000 prezentovaly odvětví elektrotechnického a také hutnického a kovo zpracujícího průmyslu. Účetní přidaná hodnota na pracovníka byla v obou odvětvích v Brně o více než třetinu vyšší než v ČR.

Tab.37. Účetní přidaná hodnota (ÚPH) na jednoho pracovníka v Brně a ČR v roce 2000 podle odvětví

Odvětví průmyslu	ÚPH na 1 pracovníka (v mil. Kč)		Rozdíl Brno-ČR (v tis. Kč)	Index Brno/ČR (v %)
	Brno	ČR		
Těžba nerostných surovin	0,734	0,507	0,227	144,8
Potravinářský	0,311	0,385	-0,074	80,8
Textilní, oděvní, kožedělný	0,202	0,193	0,009	104,9
Dřevozpracující, atd. *	0,240	0,262	-0,022	91,5
Chemický	0,404	0,591	-0,187	68,4
Sklářský a stavebních hmot	0,373	0,476	-0,103	78,3
Hutnický a kovo zpracující	0,431	0,319	0,112	134,9
Strojírenský	0,209	0,396	-0,187	52,8
Elektrotechnický	0,423	0,313	0,110	135,1
Výroba a rozvod energií a vody	0,812	1,043	-0,231	77,9
Celkem	0,419	0,387	0,032	108,3

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Pramen: Ekonomické výsledky průmyslu ČR za rok 1997 – 2000, ČSÚ Praha, 2002, průzkum VCRR MU, Brno 2003

Oproti ČR se nízkou účetní přidanou hodnotou na pracovníka vyznačovalo především strojírenství a také chemický průmysl. Asi o pětinu nižší byla účetní přidaná hodnota na pracovníka ve sklářském průmyslu a průmyslu staveních hmot, a také v odvětví výroba a

rozvod energií a vody (účetní přidaná hodnota v tomto odvětví je však nejvyšší ze všech průmyslových odvětví).

V další tabulce je porovnána struktura aktiv a pasiv. Na straně aktiv měly brněnské firmy v roce 2000 relativně větší hmotný investiční majetek (56,6% a v ČR 45,2%). Na druhé straně největší rozdíl ve prospěch českého průmyslu byl v oblasti pohledávek, které zahrnují dlouhodobé a krátkodobé pohledávky (z obchodního styku, ke společníkům a sdružením atd.) a finanční majetek (především peníze a účty v bankách). Co se týče struktury pasiv, měly firmy reprezentující brněnský průmysl v roce 2000 relativně menší vlastní jmění, ale vyšší závazky včetně bankovních úvěrů a výpomocí. V případě Brna činil podíl závazků a bankovních úvěrů na pasivech činil 51,6% a v případě celého českého průmyslu 49,4%.

Tab.38. Struktura aktiv a pasiv (vybrané ukazatele) za průmyslové podniky se sídlem v Brně a za průmysl ČR v roce 2000

	Brno		ČR	
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %
aktiva celkem	85 754	100,0	2 228 977	100,0
stálá aktiva				
z toho nehmotný investiční majetek	661	0,8	15 601	0,7
hmotný investiční majetek	48 561	56,6	1 006 803	45,2
finanční investice	2 498	2,9	108 409	4,9
oběžná aktiva				
z toho zásoby	7 891	9,2	283 924	12,7
pohledávky	12 664	14,8	530 737	23,8
finanční majetek	5 704	6,7	131 560	5,9
pasiva celkem	85 754	100,0	2 228 977	100,0
vlastní jmění	33 659	39,3	980 096	44,0
cizí zdroje				
z toho závazky	32 057	37,4	754 907	33,9
bankovní úvěry a výpomoci	12 208	14,2	345 281	15,5

Pramen: Ekonomické výsledky průmyslu ČR za rok 1997 – 2000, ČSÚ Praha, 2002, průzkum VCRR MU, Brno 2003

Z poměru závazků a bankovních úvěrů k pohledávkám lze usuzovat na zadluženost průmyslu jako celku i jednotlivých odvětví. Brněnské průmyslové firmy se v zadluženosti neliší významně od průmyslu celé republiky, neboť vypočítaný poměr pro ČR v roce 2000 činil 2,05 a v Brně 2,10. V Brně byla nejnižší hodnota zjištěna v elektrotechnickém průmyslu (poměr pouze 1,05!). Dalším odvětvím, ve kterém byla zaznamenána hodnota menší než 2 bylo potravinářství. Posledním odvětvím, které vykázalo nižší poměr v Brně (i když nepatrně) než v celé ČR bylo agregované odvětví textilního, oděvního a kožedělného průmyslu.

Vysokým poměrem svědčícím o značné zadluženosti firem se v Brně prezentovalo především strojírenství (4,42!). V zadluženosti za ČR výrazně zaostávaly také brněnské firmy podnikající v těchto odvětvích: dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl, dále průmysl sklářský a stavebních hmot a průmysl chemický (viz. následující tabulka).

Pro komparativní analýzu slouží řada finančních ukazatelů, z nichž se velmi často používají ukazatele rentability. Kromě nejznámějšího ukazatele s názvem „rentabilita vlastního jmění“ (ROE – Return on Equity) to jsou: rentabilita tržeb (hospodářský výsledek za účetní období/obrat celkem), rentabilita provozní činnosti (provozní hospodářský výsledek/obrat celkem), nebo rentabilita aktiv (hospodářský výsledek za účetní období/aktiva celkem).

Tab.39. Vztah závazků (Z) a bankovních úvěrů (Ú) k pohledávkám (P) v průmyslových podnicích se sídlem v Brně a v průmyslu ČR v roce 2000 podle odvětví zpracovatelského průmyslu

Odvětví průmyslu	Brno (v mil. Kč)			ČR (v mil. Kč)		
	závazky+ úvěry	pohledávky	poměr Z+Ú/P	závazky+ úvěry	pohledávky	poměr Z+Ú/P
Potravinářský	2 021	1 160	1,74	118 334	60 733	1,95
Textilní, oděvní, kožedělný	2 617	1 117	2,34	44 918	18 962	2,37
Dřevozpracující, atd. *	1 014	412	2,46	96 697	46 081	2,10
Chemický	974	422	2,31	123 310	59 588	2,07
Sklářský a stavebních hmot	314	147	2,13	60 872	34 203	1,78
Hutnický a kovo zpracující	3 694	1 604	2,30	136 789	59 776	2,29
Strojírenský	7 127	1 614	4,42	212 753	102 783	2,07
Elektrotechnický	4 104	3 926	1,05	79 233	43 144	1,84
Celkem	21 864	10 402	2,10	872906	425270	2,05

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

Pramen: Ekonomické výsledky průmyslu ČR za rok 1997 – 2000, ČSÚ Praha, 2002, průzkum VCRR MU, Brno 2003

Analýza rentability vlastního jmění je hodnocení ukazatele návratnosti vlastního kapitálu (například hodnota ROE=20 v pěti po sobě následujících letech znamená, že vlastní kapitál byl navrácen v plné výši v průběhu těchto let).

Tab.40. Rentabilita vlastního jmění (ROE) v průmyslových podnicích se sídlem v Brně a v průmyslu ČR v roce 2000 podle odvětví

Odvětví průmyslu	ROE		hodnocení (Brno oproti ČR)
	Brno	ČR	
Těžba nerostných surovin	2,13	2,51	horší
Potravinářský	2,24	3,74	horší
Textilní, oděvní, kožedělný	-1,31	4,86	výrazně horší
Dřevozpracující, atd. *	2,79	12,59	horší
Chemický	-7,71	6,78	výrazně horší
Sklářský a stavebních hmot	-0,27	6,94	výrazně horší
Hutnický a kovo zpracující	4,26	-6,44	výrazně lepší
Strojírenský	-166,77	3,75	výrazně horší
Elektrotechnický	22,64	19,14	lepší
Výroba a rozvod energií a vody	6,85	4,61	lepší
Celkem	1,78	5,22	horší

* - dřevozpracující, papírenský, polygrafický a ostatní zpracovatelský průmysl

V předchozí tabulce je porovnána rentabilita vlastního jmění za analyzované průmyslové podniky se sídlem v Brně a za průmysl v ČR v roce 2000. Výrazně nepříznivá hodnota v případě brněnského strojírenství ovlivnila negativně celkovou hodnotu ROE v Brně, která byla v roce 2000 téměř třikrát nižší než v celém českém průmyslu. V tabulce je slovně vyjádřeno hodnocení ROE za jednotlivá odvětví v Brně a ČR. Kromě strojírenství byla v Brně výrazně horší rentabilita vlastního jmění oproti ČR také v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu, chemickém průmyslu a v průmyslu skla a stavebních hmot. Naopak výrazně lepší byla rentabilita v hutnictví a kovo zpracujícím průmyslu. Ze všech odvětví se nejvyšší rentabilitou vlastního jmění vyznačovala elektrotechnika, a to jak v Brně, tak v celé ČR.

6.1.4. Závěrečné poznámky

Analýza finančních ukazatelů jednoznačně prokázala, že v roce 2001 patřila mezi odvětví zpracovatelského průmyslu v Brně s dobrými výsledky především elektrotechnika. Velmi příznivě hospodařila většina firem řadící se do průmyslu skla a stavebních hmot, a také do průmyslu hutnického a kovozpracujícího. Nejvyšších hodnot na jednoho pracovníka (obrat, hospodářský výsledek a účetní přidaná hodnota) však dosáhlo odvětví nepatřící do zpracovatelského průmyslu – výroba a rozvod energií a vody. Problémy velkých firem negativně ovlivnily hospodářské výsledky brněnského strojírenství i odvětví zahrnujícího textilní, oděvní a kožedělný průmysl.

Analýza dále potvrdila, že podniky se zahraniční kapitálovou účastí dosahují lepších hospodářských výsledků, než podniky domácí. Je to logické, neboť zahraniční kapitál při privatizaci vstupoval obvykle do ekonomicky „zdravějších“ společností.

Z rozboru finančních ukazatelů za období pouhého jednoho roku nelze vyvozovat ukvapené závěry. Z řady dostupných statistických údajů o průmyslu ČR je zřejmá jejich velká variabilita v čase. Prokázalo to také hodnocení vývoje odvětví průmyslu za roky 2000 a 2001. Zatímco v roce 2000 se brněnský chemický průmysl řadil mezi ztrátová odvětví, o rok později již toto průmyslové odvětví zaznamenalo zisk. Opačná tendence byla zjištěna u agregovaného odvětví tvořeného firmami podnikajícími v dřevozpracujícím, papírenském, polygrafickém a ostatním zpracovatelském průmyslu.

Výsledky komparativní analýzy finančních ukazatelů za průmyslová odvětví Brna a celé České republiky v roce 2000 ukázaly, že lepšími hospodářskými výsledky než činil celorepublikový průměr se prezentovala v Brně především elektrotechnika a průmysl hutnický a kovozpracující. Vzhledem k ČR se nejvíce problémovým odvětvím jevílo strojírenství.

Při dalších hodnoceních hospodaření průmyslových podniků bude zřejmě nutno upravit metodiku zpracování, neboť největší zaměstnavatelé odvětví často negativně ovlivňují pohled na jeho úspěšnost. Lze se domnívat, že na základě hodnocení vybraných finančních ukazatelů bude nutno pro každý podnikatelský subjekt stanovit rating a následné hodnocení četnosti podniků s vyšším ratingem by mohla odstranit výše zmiňované singularity. Dále bude nutno zahrnout do hodnocení i část subjektů s méně než 20 pracovníky, čímž se rozšíří počet hodnocených subjektů a nebude tak potřeba agregovat průmyslová odvětví z důvodu malého počtu podniků. Odvětvová analýza finančních ukazatelů za jakékoliv město, mikroregionu či okres tím získá na vypovídající schopnosti a bude lépe srovnatelná s údaji za průmysl ČR.

Tab.41. Pořadí průmyslových podniků se sídlem v Brně podle velikosti obrátu (mil. Kč) v roce 2001

Název podniku	Odvětví průmyslu	Obrat (v mil. Kč)
Jihomoravská energetika, a.s.	Výroba a rozvod energií	14298,4
Jihomoravská plynárenská, a.s.	Výroba a rozvod energií	13693,3
Flextronics International s.r.o.	Elektrotechnický	13186,3
ALSTOM Power, s.r.o.	Elektrotechnický	5516,4
PENAM spol.s r.o.	Potravinářský	2392,6
Nová Mosilana, a.s.	Textilní	1992,4
Delta pekárný, a.s.	Potravinářský	1879,4
Teplárny Brno, a.s.	Výroba a rozvod energií	1808,9
PBS Brno DIZ, a.s.	Kovozpracující	1431,0
Tepelné zásobování Brno, a.s.	Výroba a rozvod energií	1295,7

Tab.42. Pořadí průmyslových podniků se sídlem v Brně podle velikosti obrátu přepočteného na 1 pracovníka (v tis. Kč) v roce 2001

Název podniku	Odvětví průmyslu	Obrat na 1 pracov. (v mil. Kč)
Jihomoravská plynárenská, a.s.	Výroba a rozvod energií	9,887
REMET, spol. s r.o.	Zpracování druhotných surovin	8,189
Medicom International s.r.o.	Chemický	8,075
Jihomoravská energetika, a.s.	Výroba a rozvod energií	6,806
FEI Czech Republic, s.r.o.	Elektrotechnický	6,690
Flextronics International s.r.o.	Elektrotechnický	6,538
SMB, s.r.o.	Elektrotechnický	6,227
Teplárny Brno, a.s.	Výroba a rozvod energií	5,618
BPP spol. s r.o.	Ostatní zpracovatelský průmysl	4,782
Belog Guss, s.r.o.	Hutnický	4,679

Tab.43. Pořadí průmyslových podniků se sídlem v Brně podle největšího kladného hospodářského výsledku (mil. Kč) v roce 2001

Název podniku	Odvětví průmyslu	Zisk (v mil. Kč)
Jihomoravská energetika, a.s.	Výroba a rozvod energií	747,6
Jihomoravská plynárenská, a.s.	Výroba a rozvod energií	346,7
Brněnské vodárny a kanalizace, a.s.	Výroba a rozvod vody	121,8
FEI Czech Republic, s.r.o.	Elektrotechnický	110,6
Teplárny Brno, a.s.	Výroba a rozvod energií	98,1
Flextronics International s.r.o.	Elektrotechnický	70,3
REMET, spol. s r.o.	Zpracování druhotných surovin	50,3
HAMA spol.s r.o.	Ostatní zpracovatelský průmysl	37,2
UNIS, spol.s r.o.	Elektrotechnický	30,8
SMB, s.r.o.	Elektrotechnický	30,6

Tab.44. Pořadí průmyslových podniků se sídlem v Brně podle největšího záporného hospodářského výsledku (mil. Kč) v roce 2001

Název podniku	Odvětví průmyslu	Ztráta (v mil. Kč)
ZETOR, a.s.	Strojírenský	-631,1
Zbrojovka Brno, a.s.	Strojírenský	-226,4
KRAS-HAKA Brno, a.s.	Oděvní	-133,5
Slévárna Zetor, a.s.	Hutnický	-78,2
Jihomoravské dřevařské závody a.s.	Dřevozpracující	-51,8
Moravská typografie, a.s.	Polygrafický	-45,7
Královopolská strojírna Brno, a.s.	Strojírenský	-44,2
Nová Mosilana, a.s.	Textilní	-24,1
Zbrojovka Brno Arms, a.s.	Strojírenský	-17,0
Okna a dveře Harmonie Brno, spol.s r.o.	Chemický	-16,0

Tab.45. Pořadí průmyslových podniků se sídlem v Brně podle kladného hospodářského výsledku přepočteného na 1 pracovníka (v tis. Kč) v roce 2001

Název podniku	Odvětví průmyslu	Zisk na 1 pracov. (v tis. Kč)
FEI Czech Republic, s.r.o.	Elektrotechnický	831,3
SMB, s.r.o.	Elektrotechnický	712,1
AZP BRNO s.r.o.	Strojírenský	531,9
TESCAN, s.r.o.	Elektrotechnický	454,0
BPP spol. s r.o.	Ostatní zpracovatelský průmysl	424,4
TBG BETONMIX, a.s.	Sklářský a stavebních hmot	374,0
PBS Brno DIZ, a.s.	Kovozpracující	366,3
REMET, spol. s r.o.	Zpracování druhotných surovin	357,0
Jihomoravská energetika, a.s.	Výroba a rozvod energií	355,8
Teplárny Brno, a.s.	Výroba a rozvod energií	304,5

Tab.46. Pořadí průmyslových podniků se sídlem v Brně podle záporného hospodářského výsledku přepočteného na 1 pracovníka (v tis. Kč) v roce 2001

Název podniku	Odvětví průmyslu	Ztráta na 1 prac. (v tis. Kč)
Zbrojovka Brno, a.s.	Strojírenský	-992,8
Moravská typografie, a.s.	Polygrafický	-475,5
Kovoterm Brno a.s.	Elektrotechnický	-421,4
ZETOR, a.s.	Strojírenský	-285,3
Okna a dveře Harmonie Brno, spol.s r.o.	Chemický	-235,5
Slévárna Zetor, a.s.	Hutnický	-157,9
Zbrojovka Brno Arms, a.s.	Strojírenský	-157,4
Jús s.r.o.	Strojírenský	-121,3
KRAS-HAKA Brno, a.s.	Oděvní	-95,6
META Brno, a.s.	Elektrotechnický	-93,5